وەفاتنامەی پێغەمبەر د. خ.
وەفاتنامەی حەزرەتی محەمەد

لە سەر چاپی ئینتیشاراتی سەییدیان-مەهاباد

ئامادەکردنی بۆ نێت: ماڵپەڕی کوردیپیێدیا

هێنانە سەر ڕێنووسی نوێ و فەرهەنگۆک:

زریان سەرچناری

٢٠٢٤

وەفاتنامەی پێغەمبەر د.خ. **وەفاتنامەی حەزرەتی محەمەد**	**فەرهەنگۆک** **هەندێک لە وشەکان بە عەربی/فارسی نووسراونەتەوە**
ئەوەڵ بەناوی خودای بێهاوتا	اول: یەکەم
فەرد و بێشەریک هەم تاک و تەنیا	فرد: تاک
تاک و تەنیای فەرد تاک و تەنیای فەرد	
کەرەم بێشومار تاک و تەنیای فەرد	
قادر و خالق هەوای گەرم و سەرد	قادر: بەتوانا/ خالق: بەدیهێنەر
نەیهێشتووە دڵێ تێیدا نەبێ گەرد	
دەروونێ نییە تێیدا نەبێ ئێش	
لە شاهـ، لە گەدا، لە میر، لە دەروێش	
ئەمری خودایە لە کەلامی خۆی	امر: فەرمان/ کلام: وتە
زیندە نامێنێ ئەبەد کولی شەیء	أبد: هەرگیز/ کل شیء: هەموو شتێک
هەر کەسێ دنیای لا موعتەبەرە	معتبر: سەنگین
عاقیبەت دەمرێ ئەو بێخەبەرە	عاقبة: سەرەنجام
ئەگەر بە عیلم و فەزڵ ببوایە	
حەزرەتی ئادەم دەبێ بمایە	
کوا عەبدولغەفار نەبیوڵڵا نوح	نبي الله: نێرراوی خوا
لاوچاک و چالاک بە مانەندی ڕوح	مانند: هاوشێوە
کوانێ ئیبراهیم باوکی ئیسماعیل	
خەلیلی خالیس جەبباری جەلیل	خلیل: دۆست
کوا حوسن و جەمال یوسفی کەنعان	حوسن وجمال: جوانی و شۆخی
کە لە قیامدا سەندیان لەوی گیان	
ئەگەر ڕزگاری کەسێ بە زاری	
ئەیوب لە مردن دەیبوو ڕزگاری	
یاخود ببوایە بە قووەی بازوو	
موسای کەلیم مەرگی نەدەبوو	کلیم: دوێنەری خوا

کوانێ سولەیمان ساحێبی جەلالت	صاحب الجلال: خاوەن شکۆ
بوزورگ و عەزیم پڕ سام و هەیبەت	بزرگ: گەورە/ عظیم: مەزن
کوڕانی ئەسکەندەر شەرق و غەربی گرت	شرق وغرب: ڕۆژهەڵات و ڕۆژاوا
وەختێ کە زانی ئەجەل یەقەی گرت	اجل: وادەی مەرگ
ئەگەر بە خشووع تەوازوع دەبوو	خشوع: ملکەچی/ تواضع: لەخۆبردوویی
یەحیا لە مردن نەجاتی دەبوو	نجات: ڕزگار
جا دەکەین باسی ئەحمەدی موختار	أحمد: ناوی پێغەمبەر/ المختار: هەڵبژاردە
فەرمانی وەفات کە بۆی هاتە خوار	وفاة: مردن
ڕۆژی دووشەممە ڕەبیعولئەوەل	ربيع الاول: مانگی سێیەمی ساڵی کۆچی
مەرگ بوو بە میوان ئەحمەدی مورسەل	مرسل: نێردراو
ئەو ڕۆژە خودای جەببار و جەلیل	جبار وذوالجلال: ناوی خوان
ئەمری کرد فەرمووی بڕۆ عیزرائیل	عزرائيل: فریشتەی گیانکێشان
بۆ قەبزی ڕوحی ڕەسوولی ئەمین	قبض الروح: گیانکێشان
قابزی ئەڕواح بچۆ سەر زەمین	قابض: فریشتەی گیانکێشان
فەرمووی: عیزرائیل ببە میوانی	
لە منەوە سەلام بە دووعاخوانی	
کولی زیرۆحێ دەبێ ببێ فەوت	ذوات الأرواح: ئەوەی خاوەنی گیان بێت
خودا دەفەرمووێ: زائیقەتولمەوت	ذائقة الموت: تامی مردنێ دەچێژێت
عەزیزتر لە ئەو بۆ خۆی دەیزانی	
خەلقم نەکردووە لە دنیای فانی	فاني: لەناوچوو
بە دەستوور بچۆ تۆ بۆ خزمەت ئەو	
فەرمان بەرە لای بە دەوان و دەو	دەوان و دەو: چوست و ڕاکرد
زۆر بەئاسانی بکێشە گیانی	
وەعدە هاتووە نییە ئامانی	وەعدە: وادە؛ هاتنی وەختی شتێک
قابیز کە بینی ئەمری کردگار	
هات بۆ خدمەتی ڕەسوولی نازدار	
بەهاوار و شین بە ناڵە و زاری	
فرمێسکی دەڕشت وەکوو مرواری	

وتی: ئەی کەریم کارسازی کاران	کریم: ناوی خوایە
قەبزکردەی ڕووح هەموو گیانداران	قەبزکردەی گیان: کێشەری گیان
ئەحمەدی موختار نازداری خۆتە	
بۆ جەمیع ئوممەت ڕەهنومای ڕێتە	جميع: سەرجەم/ امة: نەتەوە/ رهنما:
هاتە زەلزەلە ئاسمان و زەمین	ڕێنیشاندەر
بۆ قەبزی ڕۆحی محەممەد ئەمین	زلزلة: زەویلەرزە
خوداوەند وتی لە خۆم زیاتر	
نابێ بمێنێ دەیارولبەشەر	دیار البشر: مرۆڤ و خاوەنگیان
لەگەڵ جوبرائیل بچۆرە خوار	جبرائیل: فریشتەی هێنانی نیگا
بچۆ ئاستانەی ڕەسوولی نازدار	ئاستانە: پێش دەرگە
ئەوەل عەرزی کە دوعا هەم سەلام	اول: یەکەم
لەپاشان ئەمجا پێی بدە پەیغام	پەیغام: ڕاسپێری
ئارەزووم هەیە بۆ دیدەنی ئەو	
بۆ جەمالی پاک بەرگوزیدەی ئەو	بەرگوزیدە: هەڵبژێردراو
بڵێ با دڵی شاد بێ، مژدە بێ	
بۆ جێگا و مەئوا و مەکای خۆی، بێ	مأوى ومكان: شوێن و جێگە
وەختێ کە خودا خالقی جەلیل	
ئەم ئەمرەی تەبلیغ کرد بە عیزرائیل	تبليغ: پێ ڕاگەیاندن
مەلەک لە داخا جگەریان جۆشا	ملك: فریشتەکان
لەتەواو ئەمری حەق تەواو خرۆشان	
تاقمێک هاتن لەگەڵ عیزرائیل	
تا گەیینە مەئوای ئەخی جبرائیل	أخي: برام
جوبرائیل لەگەڵ مەلەک چەند هەزار	
هاتنە خزمەتی ئەحمەدی موختار	
ئاگادار نەبوو سەییدی سادات	سيد السادات: پێشەوای پێشەوایان
چوو بۆ جامیعە بۆ ئەدای سەڵات	جامع: مزگەوت/ أداء الصلاة: بەجێهێنانی نوێژ
جیبریلی ئەمین چوو لێی کرد سەلام	
عەلەیک دا جەواب سەییدولئەنام	سيد الانام: پێشەوای درووستکراوان

محەمەد کە دی وا ڕووحولئەمین	روح الامین: فریشتەی نیگا
بەمشەوەشی هاتووە بۆ زەمین	مشوش: پەشۆکاو
فەرمووی جوبرەئیل پەشێوە حاڵت	
وا دیارە لە ڕەنگ شێوەی جەمالت	
گۆڕاوە جەمال پاکی نوورینت	
وەکوو باران دێت تکەی ئەسرینت	ئەسرین: فرمێسک
فەرمووی ئەی ڕەسووڵ حەبیبی نازدار	حبیب: خۆشەویست
بۆ تۆ من دیدەم بووە تیرە و تار	تیرە: بەژان/ تار: تاریک
ڕەسووڵ کە بیستی ناوی مەرگی خۆی	
لەرزی وەک داربی، شەماڵ بدا لێی	
ئەخی جوبرەئیل هەر زاری دەکرد	
کەژ و کێو و دەشت هاواری دەکرد	
وەختێ کە زانی مەرگی میوانە	
مەیلی کرد کە بچێت بۆ حەرەمخانە	حەرەمخانە: ژووری ژنان لە ماڵدا
قابیز هات کردی سەلام لە ڕەسووڵ	
عەلەیک جوابی دا بە دڵی مەلووڵ	ملول: غەمبار
فەرمووی ئەی ڕەسووڵ سەییدی سەروەر	
ئەمری فەرمووە خالقی داوەر	
مەعلووم بێ لە تۆ کە من ڕۆحکێشم	
بۆ تۆ غەمبار و دەروون پڕ ئێشم	
ڕەسووڵی سەروەر دایەوە جەواب	
فەرمووی ئیزنم دە بۆت دەبێ سەواب	
با بچم بۆ ماڵ پێم بدەن دەستوور	
ڕوخسەت بخوازم لازمە زەروور	
کە ڕۆیشت بۆ ماڵ، ئەحمەدی موختار	
عائیشە دیتی ئەو ڕەنگ و ڕووخسار	
فەرمووی کوا جەمالی پاکی نوورینت؟	شەوق: کەیف خۆشی /لقا: سەروسیما / بۆی
کوا شەوق و لەقا و بۆی عەنبەرینت؟	عەنبەرین: بۆنی خۆش

پێغەمبەر فەرمووی تۆ نیتە خەبەر	
مەرگم میوانە بە دانای داوەر	
عائیشە ئەمەی کە بیست بەیەکجار	
فرمێسکی هەڵڕشت وەک سەیلی بەهار	سیل: لافاو
جا بیستیان دەنگێ هات لە دەرگاوە	
تەقولبابی کرد وەستا بەپاوە	دق الاباب: لەدەرگادان
پرسییان کێیە ئەو دەنگە غالیبە	غالب: زاڵ
فەرمووی عەلی کوڕی ئەبوتالیبە	
عائیشە ڕۆیشت بانگی لە بەر دا	
هەردووکیان دایان بە فەرقی سەردا	فەرقی سەر: تەوقی سەر
فەرمووی ئەی عەلی تۆ نیتە خەبەر	
محەمەد بەرگی مەرگ دەکاتە بەر	
عیزرائیل ئەوا بۆی هاتووەتە خوار	
دەکێشێ ڕۆحی ڕەسوولی نازدار	
عەلی لە عائیشە کە بیستی خەبەر	
دەرچوو لە لیباس بۆی عەتر و عەنبەر	بۆی عەتر: بۆنی عەتر
بۆ مەرگی ڕەسوول بڕا قەراری	
دەستی کرد بە شین بە گریە و زاری	
پێغەمبەر فەرمووی: عەلی مەدە جۆش	
تۆ بۆچ مەرگی خۆت دەکەی فەرامۆش؟	
لەپڕ دەنگێ هات بەتەعجیل و تاب	تعجیل: پەلە/ تاب: بەتوندی
فەرمووی عومەرم من ئیبن خەتتاب	ئیبن: کوڕ
عائیشە بۆی چوو بەگریان و ئێش	
دڵی عومەری خستە ئێش و ڕێش	ڕێش: برین
فەرمووی: ئەی عومەر نازانی خەبەر	
ڕەسوول ڕێگای مەرگی وا هاتووەتە بەر	
عومە لە عائیشە کە بیستی جەواب	
کزەی دەروونی دەهات وەک کەباب	

فەرمووی ئەی ڕەسوول کوێربێ چاوانم	
جا من لەپاش تۆ چۆن بێ، ژیانم!	
لە وەختی شەفەق کاتی بەربەیان	شفق: سپێدە
بیلال بانگی دا بەسۆز و گریان	
کە چوو بۆ مزگەوت بەعەزمی نماز	نماز: نوێژ
نەی دی جەمالی شای گەردن فەراز	فەراز: بڵند
لە دەرد و داغی فیراقی ڕەسوول	فیراق: دابڕان
ڕەنگی پەشێو بوو دڵ مات و مەلوول	
وەختێ لە مزگەوت بەتاو هاتە دەر	
چوو بۆ خزمەتی ڕەسوولی سەروەر	
لە دەرگانەی دا بە دڵی غەمبار	
عائیشە ڕۆیشت بەگریان و زار	
عائیشە وەختێ کە بیلالی دی	
بۆی گێڕایەوە ئەحواڵی نەبی	النبي: نێردارو
فەرمووی ئەی بیلال بۆچی نازانی!	
ڕەسوول کۆچ دەکا لە دنیای فانی	
بیلال کە بیستی بەنەعرە و خرۆش	نعره: هاوار
یەقەی خۆی دڕی لەوێ بوو بێهۆش	
عائیشە جوابی برد بۆ پێغەمبەر	
وتی بێهۆش بوو بیلالی سەروەر	
پێغەمبەر فەرمووی عەسا بێنە بۆم	عصا: گۆچان
بچم ببینم نووری دیدەی خۆم	
هەتا لە پاش من نەبێ بە حەسرەت	
بکێشی بۆ من ئاه تا قیامەت	
عەلی دەستی دا بە دەستی ڕەسوول	
چوون بۆ لای بیلال خەستەدڵ مەلوول	خەستەدڵ: غەمبار
سەلامی لێ کرد بەگریانەوە	
ئەی لاواندەوە بە ئەفغانەوە	ئەفغان: دادوهاوار

عەلەیکی جواب دا بیلالی حەبەش	
بەدڵی غەمگین دەروون مشەوەش	
فەرمووی یا ڕەسوول سەییدی سادات	
ڕۆحی هەزاری وەک من بێ فیدات	
پێغەمبەر فەرمووی هەڵسە هەر ئێستا	
بچۆ لای یاران پڕ سیدق و سەفا	صدق و صفا: ڕاستگۆیی و پاکی
ئەووەڵ سەلامم تەبلیغ کە پێیان	
دووەم ئازادیم بخوازە لێیان	
بڵێ ئەبوبەکر پێشنوێژی بکات	
لە دووعای خێریش بێبەشمان نەکات	
بیلالی حەبەش ڕووی لە مزگەوت کرد	
هانای بۆ سددیق بەغەمەوە برد	
فەرمووی ئەبوبەکر نازانی خەبەر	
وەعدەی کۆچییە سەییدولبەشەر	
بووبەکر بیستی خەبەر لە بیلال	
بێهۆش بوو دەرحاڵ، دەروون پڕ مەلال	
گریا بەزاری بانگی لێ بەردا	
ئەی ئەبولقاسم، وای محەممەدا	ابوالقاسم: نازناوی پێغەمبەر
کەوتە ناو ئەسحاب زەلزەلەی عەزیم	زلزلة العظیم: زەمین لەرزەی مەزن
وەختبوو لەداخا ڕۆح بکەن تەسلیم	ڕۆح تەسلیم کردن: گیان سپاردن
بە جارێ هەموو بوون مات و مەلوول	
بۆ خاڵیبوونی میحرابی ڕەسوول	میحراب: جێگەی پێشنوێژ لە مزگەوتدا
پێغەمبەر فەرمووی ئەی خەفەتباران	
بمبەن بۆ مزگەوت بچمە لای یاران	
هەتا ببینم برایانی خۆم	
پەشیمان نەبن وەختێ من بڕۆم	
هەڵسان دەرسەعات بۆ مزگەوتیان برد	دەرسەعات: لەو کاتەدا
لەگەڵ ئەسحابان نوێژی سوبحیان کرد	صبح: بەیانی

ڕووی کردە یاران دانیشت لە میحراب	
کێشای لە دەروون ئاهی سەرد و تاب	
فەرمووی ئەی یاران سەلامو عەلەیک	
عەلەیکیان جوابدا بەزاری، لەبەیک	لبیک: سەرم لەڕێتە
فەرمووی هەر کەسێ قەرزی داوە پێم	
با بێت بیدەمێ یا بیبەخشێ پێم	
ئازادم بکەن پێم بدەن دەستوور	
قابیز بۆ ڕۆحم هاتووە بەزەروور	
حەقم ساقت کەن لەبەرچاوی خۆم	ساقط: دانەوەی حەق
قیامەت زۆر سەختە، با هیچ غەم نەخۆم	
کەوتە ناو ئەسحاب شیوەن و زاریی	
فرمێسک لە چاویان وەک سەیل دەباریی	
وتیان ئەی ڕەسوول کوێربێ چاوانمان	
دوای تۆ جوبرەئیل نایە بۆ ناومان	
با بێینە سەر باس ئەو عوکاشە ناو	
لە ڕووی پێغەمبەر ئەو هاتە جواو	جواو: وەڵام
ئەویش یەکێ بوو لە ئەسحاب ڕەسوول	
هەڵسایە سەر پێ بە حەقی ئوسووڵ	
فەرمووی ئەی ڕەسوول بە سیدق و ئیخڵاس	
سێ قەمچیم هەیە لەسەر تۆ قیساس	قصاص: تۆڵە
ڕۆژێ لە ڕۆژان لەخزمەتدا بووم	
بەعەزمی غەزا ڕوو لە دەعوا بووم	دعوا: جەنگ
نزیک کەوتەوە حوشترم لە تۆ	
منیش دابەزیم بۆ زیارەتی تۆ	
داتهێنا قامچی بۆ حوشتری خۆت	
دات لە شانی من نەتزانی بەخۆت	
مادام سێ قامچیت دا لە شانی من	
ئەو حەقەم لاتە دڵ و گیانی من	

پێغەمبەر فەرمووی بڕۆ ئەی بیلال	
ئەو قامچییە بێنە بۆ من زوو لە ماڵ	
بە عوکاشەی وت: بووبەکر دەردەم	دەردەم: دەستبەجێ
بۆ هەر قامچییەک سەد درهەم دەدەم	درهم: دراوێکی کۆنە
لە پاش ئەو فەرمووی: عومەری خەتتاب	
سەد حوشتر دەدەم من بەبێ حساب	
عوسمان وتی: پێی کەمەربەندی زەڕ	
دەتدەمێ نەقشی لە دووڕ و گەوهەر	
عەلی وتی: من دەدەم سەد غوڵام	غوڵام: بەندە
کڵاوخوودەیان هەموو نوقرەی خام	کڵاوخوود: کڵاوی ئاسنینی شەڕکەر
قبووڵی نەکرد عوکاشا ئەسڵا	
خەفەتلەدڵبوو، بۆ ڕەسوولەڵڵا	
عوکاشا وتی: بێ خیلاف و باس	
ئەو ڕۆژە شانم ڕووت بوو لە لیباس	لباس: پۆشاک
شانی بۆ ڕووت کرد حەزرەتی ڕەسووڵ	
تاکوو عوکاشا لێی بکا قبووڵ	
لێرە بەولاوە ئەی دۆستی گیانی	
تەرجەمەی مەحزوون نەوەی سەعدانی	
ئەسحابە کردیان بە شین و زاریی	
وەختبوو لە داخا بمرن یەکجاریی	
شانی خۆی ڕووت کرد سەییدولبەشەر	
جیسمی کەوتە دەر دەک بەدری ئەنوەر	جسم: لاشە/ بدر الانور: مانگی چوادە
وەختێ کە دەرکەوت جیسمی، لە ئاسمان	
مەلائیکەکان بەربوونە گریان	
کاتێ عوکاشا دی جیسمی لەتیف	لطیف: ناسک
بەئیخڵاسەوە ماچی کرد زەریف	ظریف: جوان
قەسدی زیارەتی پشتی پڕ نوور بوو	قصد: مەبەست
بۆیە بەو نەوعە زار و زەروور بوو	

فەرمووی ئەی ڕەسووڵ ڕۆحم فیدات بێ	
کێ هەیە کەوا حەقی لەلات بێ	
هەموو موحتاجین بە تۆ ئەی ڕەسووڵ	
بە ئوممەتی خۆت بمانکەی قبووڵ	
بۆیە وەهام کرد منی گوناهکار	
بە ماچی جسمت مەحفووزبم لە نار	محفوظ: پارێزراو/ نار: ئاگر
لە پاشان ئەمجا حەزرەتی ئەحمەد	
فەرمووی هەر کەسێ دەیەوێ بە جد	
بچێتە جەننەت لە داری دنیا	جنة: بەهەشت
سەیری جەمالی عوکاشا بکا	
ئەسحابە هەموو هەڵسانە سەرپێ	
ناوچاویان ماچ کرد یەکسەر جێبەجێ	
وتیان: عوکاشا خۆزگەمان بە تۆ	
بووی بە ڕەفیقی جیسمی عەنبەربۆ	
دەرەجەی ئەعلا بۆ تۆیە یەکجار	دەرەجەی ئەعلا: پلەی بەرز
تۆی خۆشەویستی ئەحمەدی موختار	
لە جەنەتیشدا ڕەفیقە بۆ تۆ	
خودا ڕەحم کا بە ئێمەش، وەک تۆ	
وەختێ تەواو بوو گفتوگۆ و ئەحواڵ	
ڕەسوول تەشریفی هەڵسا چوو بۆ ماڵ	
لەگەڵ ئەسحابە و یارانی کیبار	کبار: گەورە
ڕۆیین بۆ حوجرەی عائیشەی نازدار	حوجرە: ژووری
کردیی وەسییەت لە حەرەمخانە	
تەبلیغی فەرموو بە خەڵق ئازانە	
لەپاش وەسییەت گفتوگۆ ئەمجا	
فەرمووی کۆچ دەکەم، لە داری فەنا	دار الفناء: دنیای بێبەقا
بۆ حزووری حەق تەڵەب کراوم	طلب: داوا
ژیانم خەتمە وەعدە تەواوم	ختم: کۆتا

که مردم عەلی بمشوا بە ئیخڵاس	
ئاوم برێژێ، فەزڵ بن عەبباس	بن: کوڕ
ئوسامەی زەید یاریدە بدا	
تووشی ئەجر دەبن لە قیامەتدا	اجر: پاداشت
لە لیباسی خۆم بۆم بکەن کفن	
لە دوای شۆرینم هیچ غافڵ نەبن	
لەسەر تەختی خۆم لەم حوجرە تەنها	
دامبنێن بڕۆن ئەهل و ئەقریبا	اهل واقرباء: خزم و کەسوکار
دەورم چۆڵ بکەن هەتا یەک سەعات	
مەلائیکەت دێن بۆ لام کشومات	
نوێژی من دەکەن دەدەن بە هەمدا	
ڕەحمەت دەبارێ لەسەر لاشەمدا	
ئەووەل جار دەکا لەسەر من سەڵاوات	
خالقی مەخلووق هەموو کائینات	
لەپاشان هەرچوار فریشتەی کیبار	
نوێژی من دەکەن مەلەک بێشوما	
وەختێ تێپەڕی یەک سەعات تەمام	
ئێوە هەمووتان بێنەوە بۆ لام	
نویژم لەسەر کەن ئەسحابە یەکسەر	
تا لیمان خۆش بێ خالقی ئەکبەر	
ئەسحاب کە بیستیان فیراقی ڕەسوول	
بەربوونە گریان بە دڵی مەلوول	
عەرزیان کرد قوربان تۆی ڕەسوولی دیین	
تۆی شەفاعەتخواز جەمعی موزنیبیین	مذنبین: تاوانبار
تۆی شەمعی جەمعی ڕەسوولانی حەق	شمع؛ مۆم/ جمع: هەموو
تۆی خۆشەویستی پادشای موتڵەق	مطلق: سەرجەم
کە تۆ ڕۆیشتی ڕوو بکەینە کێ؟	
یا خوا لەپاش تۆ حەیاتمان نەبێ	حیاة: ژیان

پێغەمبەر کە دی وا هەموو ئەسحاب	
بەگریە و زاری دڵیان بوو کەباب	
فەرمووی: غەم مەخۆن بەجێم هێشت بۆتان	
دوو واعیز، گۆیا، یەکێ بێزووبان	واعظ: ئامۆژگاریکار
گۆیا قورئانە بێزووبان مەوتا	موت: مردن
ئەگەر موشکیلی ڕوویدا بەسەرتا	
تەماشای ئایات ئەحادیس بکەن	
تا بە مەرتەبەی ولایەت بگەن	ولایت: پلەی وەلی
هەر وەختێ دڵتان ڕەش بوو لە گوناه	
خەیاڵی مردن بکەن بە دڵ ڕاه	
عیبرەت لە مردن زۆر باشە بۆتان	
گرفتار نابن بە گوناه خۆتان	
وەختێ نەخۆش کەوت ڕەسوولی سەروەر	
لە ئاخر مانگی سەفەر موزەفەر	صفر المظفر: مانگی دووەمی کۆچیی
هەژدە ڕۆژ نەخۆش بوو بە سەرئێشە	
تا مانگی مەولوود بە بێئەندێشە	
ڕۆژی دووشەممە گران بوو دەردی	
شێوەی مەرگ نیشت لە ڕەنگی زەردی	
ڕۆژی دووشەممە هەموو واقیعات	واقیعە: ڕوودار
واقیع بوو لەسە فەخری کائینات	
ئەووەل ولادەت، دووەمین بیعسەت	ولادة: لەدایکبوون/ بعثة: بوونبەپێغەمبەر
سێیەمین میعراج، چوارەمین هیجرەت	هجرة: کۆچ
پێنجەم داخڵی بە مەدینە بوو	
شەشەم لە دونیا کۆچی خێری بوو	
ڕۆژی دووشەممە هەنگامی سەحەر	سحر: بەرەبەیان
بردیان بۆ مزگەوت شای خەرولبەشەر	
کە بە جەماعەت نوێژی سوبح کەن	
ئەسحاب کردیان بە گریە و شیوەن	

وەختێ تەشریفیان بۆ ماڵ بردەوە	
ڕاکشا لە جێ بەدەم دەردەوە	
وەحی نازل کرد جەبباری جەلیل	نازل: دابەزاندن
بۆ مەلەکولمەوت لە ئەی عیزرائیل	ملک الموت: فریشتەی گیانکێشان
تۆ بچۆ بۆ لای حەبیبی ئەمین	
بەشکڵێکی جوان نەوەک سەهمگین	سەهمگین: ترسێنەر
بۆ قەبزی ڕۆحی بچۆ دەروازە	
تەقولباب بکە ڕوخسەت بخوازە	
قابیز بە ئەمری واحیدولقەههار	واحد القهار: ناوی خوایە
هات بۆ خزمەتی ئەحمەدی موختار	
ڕەسوولی نازدار چاوی چووە خاب	خواب: خەو
شەهادەی هێنا بۆ ئەجر و سەواب	اجر وثواب: پاداشت
حەزرەتی قابیز لە قاپی وەستا	
فەرمووی ئەسسلام یا ڕەسوولوڵڵا	
لە دەرگاکەی دا بە عەهدی سەفا	
وتی کوا ئەهلوبەیتی مستەفا	اهل البیت: خاووخێزان
ئەی ئەهلی بەیتی حەبیبی خودا	
ئەی مەعدەنی دین ڕیسالەت پەنا	
ئێوە ڕازی هەن داخڵ بم بە ماڵ	
لە ڕەسوول پرس کەم، من حاڵ و ئەحواڵ؟	
عیزرائیل ویستی بێتە ژوورەوە	
فاتیمە زوو چوو بە زەروورەوە	
چوو بۆ لای قابیز بەگریانەوە	
بەشین و زاریی و بە ئەفغانەوە	
دیتی وەستاوە شەخسێک لە قاپی	
بەزاهیر شکڵی وەکوو عەرەبی	ظاهر: ڕووکەش
فاتیمە فەرمووی تۆ ناوت چییە؟	
بۆچی تۆ هاتوویت فەرمانت چییە؟	

فەرمووی میوانم هاتووم لە ڕێی دوور	
ببینم ڕووخساری ڕەسوولی پڕ نوور	
فەرمووی ئەی عەرەب ڕەسووڵ ناساغە	
عاجز و ماتە دڵامان بۆی داغە	
لەپاش مودەتێ لە قاپیی دا زوو	
فاتیمە کە چوو هەر ئەو شەخسە بوو	
فەرمووی ئەی عەرەب لێرە مەنیشە	مەنیشە: دامەنیشە
ڕەسوول نەخۆشە دڵ پڕ ئەندێشە	
قابیزی ئەڕواح بەدەنگی بەرز	
سەلامێکی کرد بەنەغمە و بەتەرز	
عەلەیکی جوابدا حەبیبی سەروەر	
فەرمووی: قابیزە وەستاوە لە دەر	
محەمەد فەرمووی فاتیمەی ئەنوەر	
نازانی کێیە وەستاوە لە دەر؟	
وتی بابەگیان شەخسێ عەرەبە	
خاوەن ویقار و عەقڵ و ئەدەبە	وقار: مەزنایەتی
جوابم دایەوە بە دڵی مەلوول	
وتم ناساغە حەزرەتی ڕەسوول	
ڕەسوول فەرموو قابیزی ڕووحانە	
ڕوخسەتی بدە لای من میوانە	
داخڵ بوو قابیز بەشەرم و حەیا	
وتی ئەسسەلام فەخرەی ئەنبیا	
محەمەد فەرمووی عەلەیکە سەلام	
یا ئەمینوڵڵا بەخێر هاتییە لام	
قابیز عەرزی کرد سەییدی سەروەر	
قەسەم بە حەقی خالقی ئەکبەر	
لەوساوە قابیزی ئەڕواح بووم	
غەیری تۆ بە ئیزن بۆ لای کەس نەچووم	

سێ جار ئەعرەیدا بەدەنگێکی بەرز	
کەژ و کێو و دەشت هەموو هاتە لەرز	
فەرمووی فاتیمە بۆچی نازانی	
ڕۆحان بە دەستی من دەبن فانی	
هەموو عیمارەت من دەیکەم خەراب	عیمارەت: ئاوەدانی
جەرگی مەخلووقات دەکەم بە کەباب	مخوقات: درووستکراوان
فاتیمە ڕۆیشت بەگریانەوە	
حەسەن و حسێن بەئەفغانەوە	
هاتن کە وەختێ زانیان ئەحواڵ	
هەموو بێهۆش بوون کەوتن لە دەرماڵ	
وتیان ئەی عەرەب چۆن نەبین مەلوول	
لە دنیای دەڕوات حەزرەتی ڕەسوول	
عیزرائیل فەرمووی بێ دەسەڵاتم	
منیش وەک ئێوە غەمە خەڵاتم	
فاتیمە فەرمووی زۆر بەهەیبەت بوو	
لە ترسا هۆش و ئارامم نەبوو	
سەرتاپام هەموو زوو هاتە لەرزە	
دڵ پەرێشان بووم ترسام بەو تەرزە	طرز: جۆر
فاتیمە فەرمووی ئەم شەخسە کە هات	
ناوێکی ئەمەیە (هادیمولەزات)	هادم اللذات: لەنێوبەری چێژەکان؛ مردن
قەتعی ئارەزوو و موحیبەت دەکا	
قەوم و ئەقریبا لە ئەک دوور دەخا	قوم: تیرە/ اقرباء: کەسە نزیکەکان
ماڵ وێران دەکا و قەبرستان ئاوا	
ئەوە قابیزە هاتووە ئێستا	
فاتیمەی زەهرا کە بیستی خەبەر	
گریا بەشیددەت بۆ مەرگی پدەر	پدر: باوک
فەرمووی وای بۆ قەتعی وەحی ئاسمان	قطع الوحي: برانی نیگا
بۆ بوزورگی دین ئەجیننە و ئینسان	بزرگ: گەورە/ اجنة: جنۆکە/ انسان: مرۆڤ

ماڵم وێرانە حاڵم شێواوە	
شەوقی زەوقی من ئیتر نەماوە	
مەئیوس بووم ئیتر لە قسەی پەدەر	مایوس: بێئومێدبوون
قسەی نابیستم تا ڕۆژی مەحشەر	ڕۆژی محشر: ڕۆژی هەستانەوە
حەزرەتی ڕەسوول فەرمووی: لا تەبکی	لا تبكي: مەگریی
ئەووەل لە ئەهلم تۆ داخڵ دەبی	
پێغەمبەر فەرمووی ئەی مەلیکولمەوت	
وەرە ژوورەوە وەخت مەکە فەوت	کات بەفیڕۆ مەدە
هاتە ژوورەوە بە حوسن و جەمال	
سەلامی کرد لە دۆستی زولجەلال	
عەلەیکی جوابدا پێی فەرموو حەزرەت	
بۆ ڕۆحم هاتووی یا بۆ زیارەت؟	
فەرمووی ئەی ڕەسوول بۆ هەردوو لایان	
ناردوومی خودای حەیی لامەکان	حي لاماكان: زیندووی جێ نادیار
ئەگەر مەیلت بێ فەرمان بەردارم	
گەر مەیلت نەبێ دەڕۆم بۆ کارم	
ڕەسوول کە بیستی ئەم حیکایەتە	
ئەوساکە زانی جا نیهایەتە	
فەرمووی عیزرائیل، جوبرائیل کوانێ؟	
با ئەحواڵی من ئەویش بزانێ	
عەرزی کرد قوربان لە ئەرز و ئاسمان	
تەعزیەیان گرت مەلائیکەکان	
ڕەسوولی خودا فەرمووی عیزرائیل	
ئومێدم هەیە کە بێت جوبرائیل	
ئەمجا جوبرائیل هاتە سەر زەمین	
فەرمووی ئەسسلام ڕەسوولی ئەمین	
عەلەیکی جوابدا ئەحمەدی موختار	
فەرمووی یا ئەخی بۆ نەبووی دیار؟	یا أخي: ئەی برا

به عاجزییەوە ئەمجا جوبرائیل	
دانیشت لە ژوورسەر حەبیبی جەلیل	
فەرمووی جوبرائیل نازانی خەبەر!	
وەعدەی مردنم گەیشتووەتە سەر	
مژدە بدە پێم لە خزمەت ڕەحمان	
با لوتفی خودا لە من بێ عەیان	
جوبرائیل فەرمووی ڕەسوولی نازدار	
ئیسرافیل لەگەڵ مەلەک چەند هەزار	
هەر یەک حامله یەک تەبەق لە نوور	حامل: هەڵگر
دەکەن شاباشی بۆ تۆ بەزەروور	
دەروازەکانی هەر حەوت ئاسمان	
کردیانەوە بۆت مەلائیکەکان	
ڕیزیان بەستووە لە ڕێتا یەکسەر	
مونتەزیری تۆن سەرداری بەشەر	منتظر: چاوەڕوان
گشت کرایەوە دەروازەی جەننەت	
حۆرییان هاتن هەموو بەزینەت	
خۆیان ئارایش داوە بەشەوکەت	
هەتا وەربگرن لە تۆ بەرەکەت	
پێغەمبەر فەرمووی پێم بدە خەبەر	
دوای من ئوممەتم چییان دێتە سەر؟	
فەرمووی ئوممەتت گەر تۆبە بکا	
یەک ساڵ پێش مەرگی خوا عافووی دەکا	
قبوڵی نەکرد ڕەسووڵی دانا	
فەرمووی نیانە یەک ساڵ توانا	
فەرمووی گەر یەک مانگ لە پێش مردنا	
تۆبە کا، خودا زوو عافووی دەکا	
قبووڵی نەکرد ئەمیش مستەفا	مصطفى: دەستبژێر
فەرمووی یەک مانگیش زۆرە هیچ ناکا	

جوبرائیل فەرمووی یەک هەفتە ئەگەر	
پێش مەرگ تۆبە کەن عەفوون سەرانسەر	
هەمدیسان فەرمووی حەبیبی دانا	
جومعەیەک زۆرە نیانە توانا	
جوبرائیل فەرمووی یەک ڕۆژ پێش مردن	
تۆبە کەن لە گشت گوناه دەردەچن	
قبووڵی نەکرد حەزرەتی ڕەسووڵ	
فەرمووی یەک ڕۆژ من نایکەم قبووڵ	
فەرمووی جوبرائیل ئەگەر یەک سەعات	
پێش مەرگ تۆبە کەن دەیانبێت نەجات	
ئەمەشی قبووڵ نەکرد پێغەمبەر	
فەرمووی رازی نیم ڕەسوولی سەروەر	
بچۆ بۆ حزوور حەزرەتی باری	
جوابم بۆ بێنە زوو بۆ ڕزرگاری	
خودای تەعالا جا هاتە گوفتار	
فەرمووی جوبرائیل بڵێ بە موختار	
مژدەبێ ئوممەت تۆبە بکا ئەگەر	
لەپێش ئەوەدا ڕۆح بچێتە دەر	
قبووڵی دەکەم تۆبەی ئوممەتی	
لەبەر دڵی ئەو نەبێ میحنەتی	
گوناهکاریش بن عەفوویان دەکەم	
دەچن بۆ جەننەت بە دڵی بێغەم	
جوبرائیل فەرمووی بە ئەمری خودا	
جەننەت حەرامە لەسەر ئەنبیا	انبیاء: پێغەمبەران
لەسەر ئوممەتان حەرامە یەکسەر	
تا داخڵ نەبی ئەی خەیرولبەشەر	
تا ئوممەتی تۆ گشت داخڵ نەبن	
کەس داخڵ نابێ وای فەرموو بە من	

پێغەمبەر فەرمووی دڵم ساکن بوو	
ئەم مژدە خۆشە کە هەر بۆ من بوو	
جا فەرمووی قابیز تۆ وەرە نزیک	
بە کاروباری خۆت ببە خەریک	
بە ئەمر و فەرمان خالقی جەلیل	
چووە پێشەوە ئەمجا عیزرائیل	
ڕۆحی ڕەسوولی هاوردە ڕانی	
حەمدی خودای کرد زوو بە زووبانی	
ئەخی جوبرائیل لەوێ وەستا بوو	
لە داخی ڕەسوول هۆشی نەمابوو	
پێغەمبەر فەرمووی تۆی ڕووحولئەمین	
تەماشا بکە ئەحواڵم ببین	
فەرمووی یا ڕەسوول کێ بێ بتوانێ	
لە وەختی مردن بۆ تۆ بڕوانێ	
پێغەمبەر فەرمووی مەرارەتی مەوت	مرارة الموت: تاڵی مردن
یەکجار گرانە کاتێ دەبی فەوت	
ڕۆحی پاکی لەسەر سینەی کە وێستا	
ڕەسوولی خودا جا خەبەری دا	
وەسێتی فەرموو بۆ نوێژ و تاعات	
فەرمووی تەرک نەبێ هەتاکوو مەمات	ممات: مردن
دائیمەن بیکەن پێنج ڕووکنی دینە	
گوناهان دەشوات لادەبات کینە	
پێغەمبەر فەرمووی لە دەرحەق ژنان	
هەموو زەعیفن لەژێر دەستتان	
لێیان ببورن عەقڵیان پەشێوە	
چونکە موحتاجن دائیم بە ئێوە	
حەزرەتی ڕەسوول عەلەیهی سەلام	
وەسییەتی ئەوە بوو تا ئاخیر کەلام	

ئەمجا جەنابی ئەحمەدی موختار	
دەستی کردە مل فاتیمەی نازدار	
فەرمووی فاتیمە دانیشە لەلام	
حەسەن و حسێن بانگ کە، بێن بۆ لام	
حەسەن و حسێن دەیانکرد هاوار	
بۆ باپیرەیان زۆر بوون بێقەرار	
فەرمووی بە قابیز بە ئەمری کەریم	
بڵێ: بیسمیللا ڕەحمانی ڕەحیم	
فەرمووی: عیزرائیل نەبی نەدامەت	ندامة: پەشیمانی
من یەقەت دەگرم ڕۆژی قیامەت	
لە ڕۆحکێشانا کێ زەحمەت دەخوا	
لە ئوممەتی من، بە من بێ ڕەوا	
لە تەرەف ڕاستی دانیشت جوبرائیل	
هاتە تەرەفی چەپی میکائیل	
ئیسرافیل دانیشت لە ژووری سەری	
مەلائیک ڕیزبوون لە چواردەور و دەری	
لەپاشا فەرمووی حەیدەری کەڕار	حيدر الكرار: ناوی عەلی ئەبوتاڵیبە
جولاوە لێوی ئەحمەدی موختار	
من وەهام دەبیست پێغەمبەر وتی	
دائیم دەیفەرموو ئوممەتی ئوومەتی	امتي: نەتەوەکەم
بە ئەمری خودا ڕازی بوو ڕەسووڵ	
قابیز بە قەبزی ڕۆحی بوو مەشغووڵ	
ڕۆژی دوازدەیەم ڕەبیعولئەووەل	
دووشەممەی شەریف تەقدیری ئەزەل	
بە ئەمری خودا دەهەندەی داوەر	
ڕۆح لە بەدەنی ڕەسووڵ چووە دەر	
ڕیحلەتی فەرموو لە دنیای فانی	
نائیل بوو بە نوور لیقای ڕەحمانی	نائل: پیگەیشتن

مودەی حەیاتی شەت و سێ ساڵ بوو	
ساحێبی حوسن و نوور و جەمال بوو	
دە ساڵ لەو ڕۆژەی ڕەسوول کۆچی کرد	
ئەرز و سەماوات زارییان دەکرد	
ڕۆژی دووشەممە ڕەبیعولئەووەل	
فەرمووی غەسلم کەن ئەحمەدی موڕسەل	غسل: شۆردن
حەزرەتی عەلی داینا لەسەر تەخت	
کە بشوا جیسمی لەتیفی حەزرەت	
بانگێ هات، وتی: مەشۆن پێغەمبەر	
چونکە وجوودی پاکە و موتەههەر	مطهر: پاکوخاوین
حەزرەتی عەلی کەوتە وەسواسە	
موتەحەییر بوو لەو دەنگوباسە	متحير: سەرسام
فەرمووی ئەم دەنگە کێ بوو و چی بی؟	
ئەمری بە من کرد مەشۆ نەبی	
دیسان دەنگێ هات فەرمووی بە یەقین	
یا عەلی بشۆ خاتەم موڕسەلیین	
بانگی ئەووەل جار هیی شەیتان بەد بوو	بەد: خراپ
بوغز و حەسەدی بۆ محەمەد بوو	
نییەتی وا بوو لە دەرحەق ئەحمەد	
بە نەشۆراوی بچێتە ئەلحەد	الحد: گۆڕیچە
بزانن چی کرد ئیبلیسی غەدار	
دەرحەق نەبی، ئەحمەدی موختار	
سا عەلی فەرمووی ئەی جەزاکەڵڵا	
لەم قەباحەتە منت نەجاتدا	
تۆ کێ بوویت ڕەحمت وا کرد بە بەندە؟	
فەرمووی مەشهوورم بە خزری زیندە	
بە دەرد و غەم و بە دڵی غەمبار	
هاتووم بۆ زیارەت ئەحمەدی موختار	زیارەت: چوونە دیدار پیاوچاکان

جوبرائیل لە بەهەشت بۆ غەسلی ئەحمەد	
هێنای میسک و عەتر و عەبیری بێ حەد	میسک و عەتر و عەبیر: سێ بۆنی خۆشن
عەلی، ئوسامە، فەزڵی بن عەباس	بن: کوڕ
شۆرییان لاشەی پاک ڕەسوول بە ئیخلاس	
ئەمجا جوبرائیل لەسەر ڕووی زەمین	
لەگەڵ مەلائیک سەمای حەوتەمین	سەما: ئاسمان
نوێژیان کرد لەسە جەنازەی ڕەسووڵ	
بە حزووری دڵ بە سەف و ئوسووڵ	
لە ئەسحابانی ئەمجا دەستوبرد	
چوارده هەزار کەس نوێژیان لەسەر کرد	
بە شین و زاری و گریان نیژانەوە	
لە حیجری عائیشە بە دڵ پەرێشانەوە	
وەکوو باس دەکەن شەوی سەلاساء	ثلاثاء: سێشەممە
خرایە ڕەوزە خاتەمولئەمبیاء	
بەعزێکیش دەڵێن شەوی ئەڕبیعاء	اربعاء: چوارشەممە
خرایە ڕەوزە لە نیوە شەودا	روضة: گۆڕ
حەزرەتی عائیشە لەوێ وەستا بوو	
سەبر و ئارام و هۆشی نەما بوو	
لە دووری ڕەسوول بە بێقەراریی	
دەی لاواندەوە بە شین و زاری	
فەرمووی ئای بۆ تۆ ساحێب حەیا و شەرم	
قەت دانەنیشتی لەسەر فەرشی نەرم	
قەت دانەنیشتی تۆ لەسەر سەریر	سریر: تەختی شایەتی
هەر دادەنیشتی لە بانی حەسیر	
هاواری دەکرد بە زاری و زویر	
دەیوت قەت نەتکرد لیباسی حەریر	لباس: پۆشاک
لەسەر ڕوو زەمین فەخری موڕسەلیین	
زگت تێر نەبوو لە نانی جۆیین	نانی جۆیین: نانی جۆ

یــا ڕەســـوولەڵڵا بۆ تۆ ســـەد هــاوار	
قەت تێر نەخەوتی لەبەر خۆفی نــار	خوف: ترس
لە خۆفی خودا، لەتـرســـی جەحیم	جحیم: دۆزەخ
ئـارامــت نەبــوو ئەی یــاری کەریــم	
ڕجــام وەهــایە حەزرەتــی ڕەســـووڵ	
بە ئوممەتی خۆت بمـان کەی قبووڵ	
لە هەر دوو دنـیــا هەمـت بخە کــار	هم: کوشش
خەلاس بین لە دەســـت نەفســی بەدکردار	
یا ڕەب بە حاجەت ســـەییدی ســـادات	
قبووڵ کە لێمــان قــازیئولحــاجــات	
لە مەحشـــەر لەژێر بەیــداخی ئەحمەد	بەیداخ: ئاڵا
حەشـــرمــان بکەی واحیــدولـئەحەد	
یا ڕەب بە حاجەت شـــای خەیرولبەشـەر	
ببەخشـــە خەتـای ئوممەتـان یەکســـەر	
بـبەخشـــە خەتــای کــاتـبـولـحـوروف	کاتب الحروف: نووسەری ئەم پیتانە
فەقێ ئەبووبەکر لە جێگـــای مەخووف	
ئەووەل بە جــاهــی پــێـغەمـبەرانــت	
دووەم بە عــیشـــقــی مەلائـیـکــانــت	
خســوســی بەحاجەت ڕەســوولی ســەروەر	
گونــاهمــان ڕەســـیــد بکە لە دەفتەر	
تــۆ مەعـبــوودێکی بــوزورگ و جەلــیـل	معبود: پەرستراو
ئێمەش عەبــدێکین زەعیف و زەلیــل	عەبد: بەندە
کــاتــب ئەلئەشـــعــار عەبـدی بێچــارە	کاتب الاشعار: نووسەری ئەم هۆنراوەیە
عــاجز لە دەوری شــــاهی موختــارە	
عەبــدی ڕووڕەش و زۆر گــونــاهـکــارم	
بــۆ دووعــای خێـری هەر ئـیـنـتـیـزارم	
ســـەد هەزار ڕەحمەت بۆ ڕۆحی نەبی	
بــۆ جیســـمــی پــاکی نەبــی عەرەبــی	

تەواوو	**الف صـلاة ولاسـلام عليک يا رسـول الله** **الف صـلاة والسـلام عليک يا حبيب الله** **اللهم هون علينـا سـكرات الموت** **اللـهم سـلمنا وسـلم ديننـا** **ولا تسـلب وقـت الـنزع ايمـانن** **بـحـق سـورة الـفـاتـحـة** **به عـيـنـايەتـی خـودای زولـجەلال** **ئەم کـتـێـبه لـێـرەدا تەواو بـوو** **تمت**